

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2016/17:3346

av Désirée Pethrus m.fl. (KD)

Jämställdhet

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
Förslag till riksdagsbeslut	3
Motivering	4
Att förena familjeliv och arbetsliv	4
Stärkt pensionsrätt för barnår	5
Automatiskt delad premiepension för föräldrar	6
Makt och inflytande	6
Frihet för alla i Sverige	7
Särskild lagstiftning mot hedersbrott	7
Forced marriage unit	8
Könsstympling	9
Lika möjligheter till försörjning och arbete	9
Ambassadörer för kvinnors företagande	11
Arbetstid	11
Lika lön för lika arbete	12
Lönegapet	12
Överutbildning	13
Lönediskriminering	13
Arbetsmiljö	13
Lika möjligheter i skolan	13
Anhörigvård	14
Familjehem	14
Lagstiftning mot sexistisk reklam	15

Våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor	15
Stöd till brottsoffer	16
Kränkningar på internet	17
Polis, åklagare och trygghetspaket	18
Vårt ansvar för kvinnor utanför Sverige	18
Människohandel	19

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillämpa öppna och transparenta rekryteringar för offentliga tjänster och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder i syfte att motverka förtryck i hederns namn och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa lagstiftning som särreglerar hedersbrott i brottsbalken och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa hälsointyg till skydd mot könsstympning enligt vad som framförs i motionen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka antalet barnrättsår från fyra till fem och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja den generella jämförelseinkomsten i barnrättsåren från 75 procent till 85 procent och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa arvsvinst vid överföring av premiepensionsrätt och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka omfattningen av RUT-avdraget till att omfatta fler tjänster och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återuppta det ambassadörsprogram för kvinnliga företagare som regeringen avslutat och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa kvotering i föräldraförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erbjuda heltidstjänster till anställda inom den offentliga sektorn och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motverka jobbdiskriminering och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla verktyg för arbetsgivare att kartlägga om och hur kvinnor och män exponeras i olika grad på arbetsplatsen som riskfaktor för sjukskrivning och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att adressera problemet med pojkars sämre prestationer i skolan och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka antalet idrottstimmar i grundskolan och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att betrakta uppgiften som fosterförälder som förvärvsarbete i fler avseenden än vad som nu avses och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en lagstiftning mot sexistisk reklam ska instiftas och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hindra våld i nära relationer och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en samtyckeslagstiftning i någon form snarast bör införas i svensk lagstiftning och tillkännager detta för regeringen.

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om asylansökningar för personer som begått sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra sociala mediers upphovsmän ansvariga för kränkningar som sprids från deras medieplattformar utan att de tas bort, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att polisen bör ges ökade resurser för att arbeta förebyggande mot våld mot kvinnor och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenska biståndsmedel bör prioritera jämställdhetsfrämjande insatser och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EU sätter upp tydliga mål i syfte att efterleva resolution 1325 i alla konflikter där EU involveras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge offer för trafficking en villkorslös reflektionsperiod på minst 30 dagar då de inte kan utvisas och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Grunden för ett framgångsrikt jämställdhetsarbete är insikten om alla människors lika värde. Kvinnor och män ska ha likvärdiga förutsättningar och villkor för att kunna utveckla sin fulla potential. Jämställdhet är att människor, oavsett kön, har makt att forma sitt liv utifrån sina egna önskemål. Det är en viktig uppgift att undanröja traditionella föreställningar, fördomar, strukturer och juridiska hinder som försvårar och förhindrar jämställdhet mellan kvinnor och män. Detta gäller familjeliv, arbetsliv och samhällslivet i övrigt. Det handlar inte bara om lagstiftning utan även om opinionsbildning och attitydförändringar.

Det behövs en nationell och internationell kamp för alla människors fri- och rättigheter, oavsett kön, ålder, religion, social position, etnisk tillhörighet och sexuell läggning. Kristdemokrati rymmer som politisk filosofi en teoretiskt och praktiskt hållbar grund för jämställdhetsarbetet.

Att förena familjeliv och arbetsliv

Hur familjer väljer att fördela ansvaret för hem och barn påverkar andra delar av livssituationen, som ställningen på arbetsmarknaden, möjligheter till karriär och framtida pension. Traditionellt sett har kvinnor tagit ett större ansvar i hemmet. Effekten har blivit att kvinnorna varit borta mer från jobbet, halkat efter i löneutveckling och därmed också fått lägre pensioner.

Flera partier använder detta faktum som ett skäl att likrikta utformningen av föräldraförsäkringen och föräldraledigheten. Till exempel tillsatte regeringen i februari en ny utredning av föräldraförsäkringen där en del av syftet består just i att ”särskilt analysera förutsättningarna för och konsekvenserna av att reservera ytterligare månader för vilka en förälder inte kan avstå rätt till föräldrapenning till den andra föräldern”. Detta är dock fel väg att gå eftersom det inskränker familjers valfrihet och omyndigförklarar föräldrar.

Kärnan i den kristdemokratiska familjepolitiken är barnets bästa och vi tror att det i första hand uppnås genom att föräldrarna stärks i sin roll. Tyvärr har familjepolitiken ofta varit utformad på ett sätt som uppmuntrar mamman att ta ett större ansvar än pappan. Det handlar om ekonomi, värderingar och rutiner. Systemet ska vara uppbyggt så att båda föräldrarna ska uppmuntras att ta sitt ansvar under hela föräldraskapet.

Valfrihet står inte i motsatsförhållande till ökad jämställdhet. Den som förespråkar kvotering stänger däremot dörren till valfriheten, Kristdemokraterna förordar därför att kvoteringen inom föräldraförsäkringen avskaffas.

Eftersom kvinnor och män i många familjer har olika inkomster kan det i sig påverka hur föräldraledigheten fördelas. Jämställdhetsbonusen ska därför ses som en reform för att undanröja en del av de ekonomiska hinder som kan finnas för dem som skulle vilja göra ett annat val, utan att samtidigt begränsa valmöjligheterna eller försämra för dem som väljer på annat sätt. Vi respekterar de val som föräldrarna själva gör. Vi avsätter i utgiftsområdesmotion 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn 318 miljoner kronor under 2017 för att återinföra jämställdhetsbonusen.

Kristdemokraterna vill ge familjer fler valmöjligheter att välja den livsstil i allmänhet och barnomsorgsform i synnerhet som passar dem och deras barn bäst. Vi vill betona förutsättningarna snarare än att styra utfallet. Olika utfall kan bero på att förutsättningarna är olika, men det kan också bero på att familjerna har gjort olika prioriteringar och val som får ekonomiska konsekvenser. Så måste det kunna få vara och det måste respekteras. Kristdemokraterna vill skapa bättre förutsättningar för olika val, för såväl mammor som pappor. I utgiftsområdesmotion 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn redogörs för flera förslag som syftar till detta.

Stärkt pensionsrätt för barnår

Dagens kvinnliga ålderspensionärer har i regel lägre pension än manliga ålderspensionärer. Det beror på att kvinnor har en lägre pensionsgrundande inkomst än män, vilket i sin tur huvudsakligen grundar sig på ojämlikheter i lönestrukturen och på att kvinnor historiskt i genomsnitt har arbetat färre år än män. Enligt SCB är den enskilt största förklaringen till löneskillnaderna mellan män och kvinnor att kvinnor och män finns i olika yrken och att män i genomsnitt har högre lön än kvinnor i de flesta yrkena, även i många kvinnodominerade sådana. En annan faktor är att kvinnor tar ut en större del av föräldraledigheten och att de oftare går ner i deltid när barnen är små.

Sedan 1999 finns i pensionssystemet, efter ett kristdemokratiskt initiativ, en rätt att tillgodoräkna sig pensionsrätt för så kallade barnår. Det innebär att upp till fyra år kan räknas som pensionsgrundande för den av föräldrarna som har haft en lägre inkomst, bland annat på grund av längre föräldraledighet och deltidsarbete. Denna reform har varit viktig eftersom den dels stärker framför allt kvinnors pensioner, dels signalerar att det är en viktig samhällsinsats att ta hand om sina barn. I dag arbetar många kvinnor deltid även efter barnets fyraårsdag. För att ytterligare kompensera de föräldrar som går ner i arbetstid, eller är hemma med sjuka barn i större utsträckning – vilket fortfarande oftast är kvinnor – vill vi utöka antalet barnrättsår från fyra till fem. Dessutom föreslår vi att den generella jämförelseinkomsten i barnrättsåren höjs från 75 procent till 85 procent, så att de med lägst inkomst får en högre pensionsrätt.

Detta är förslag som också Pensionsmyndigheten har fört fram. Enligt myndigheten uppskattas dessa förändringar minska gapet mellan mäns och kvinnors intjänande till den allmänna pensionen med cirka 0,8 procentenheter. Införandet av ytterligare ett barnrättsår samt höjning av jämförelseinkomsten i barnrättsåren beräknas kosta 2,4

miljarder kronor och anslås i utgiftsområdesmotion 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn. Vi föreslår samtidigt att detta finansieras genom ett avskaffande av pensionsrätt för studieår, något som Pensionsmyndigheten också har föreslagit.

Automatiskt delad premiepension för föräldrar

Allt för få känner till möjligheten att överföra den så kallade premiepensionen mellan gifta/registrerad partner, så att pensionen utjämnas något mellan den som tjänar mer och den som tjänar mindre. Jämställdhetsskäl talar starkt för att grundregeln ska vara att den intjänade premiepensionen automatiskt delas lika mellan makar så länge de har gemensamma barn som inte har fyllt tolv år och att de som vill frångå denna regel aktivt bör begära detta. Det ska också fortsatt vara möjligt att överföra hela sin premiepension till sin make/maka/registrerad partner. Det bör utredas om samma förutsättningar kan gälla sammanboende med gemensamma barn.

I dag innebär en delning av premiepensionen också att överföringen minskas med 8 procent¹, så att mottagaren får 92 procent av beloppet medan resten av pengarna fördelas som så kallad arvsvinst. Vi föreslår att detta avdrag slopas helt. Överföring av premiepensionsrätt ska inte bestraffas utan uppmuntras.

Makt och inflytande

Jämställdhet är en fråga om demokrati. Oberoende av kön ska alla människor ha samma rättigheter och möjligheter att påverka och delta i samhällsutvecklingen. Därför är det viktigt att män och kvinnor finns representerade i olika beslutande församlingar för att både mäns och kvinnors kompetens, perspektiv och prioriteringar ska tas tillvara.

Det är angeläget att statens myndigheter successivt skärper kraven på myndigheter att arbeta med jämställdhet, både internt och i den utåtriktade verksamheten. Det övergripande uppdraget att jämställdhetsintegrera verksamheten bör successivt införas i myndigheternas instruktioner.

Regleringsbrevens bör innehålla tydliga krav på återrapportering av hur verksamheten bidragit till att uppfylla de jämställdhetspolitiska mål som är tillämpliga i respektive fall.

Regeringen har gjort klart att man avser att gå fram med ett förslag till könskvotering av börsbolags styrelser. Att kvotera efter kön i fördelningen av positioner i samhället är att förminska personer till sitt kön och missar målet om jämställdhet. Vi uppnår jämställdhet när personer får sin kompetens och sina erfarenheter och kvaliteter objektivt bedömda, inte genom könskvotering.

Att kvotera till styrelser i bolag innebär ett intrång i äganderätten. Börsbolagens styrande funktioner utgör ofta referenspunkter för debatten om könsfördelningen i samhället. Flera partier anser denna arena vara prioriterad för kvoteringsinstrumentet. Enligt Andra AP-fondens Kvinnoindex 2016 har andelen kvinnor i börsbolagens styrelser på två år ökat från 24,7 till dagens 30,7 procent (vd inkluderad). Andelen kvinnor i börsbolagens ledningar ökar också och uppgår för 2016 till 20 procent (19,5). Antalet kvinnor i bolagsstyrelserna i de 26 största svenska börsbolagen är 36 procent. Med en lagstiftad kvotering på 40 procent skulle alltså regeringens intrång i äganderätten träffa enbart 4 procentenheter i de 26 största börsbolagen. De största

¹ Från och med oktober 2016 sänks avdraget till 6 procent.

börsbolagen ligger alltså 4 procentenheter under den målsättning regeringen är beredd att inskränka äganderätten för.

Genom att göra ansökningsförfaranden transparenta och tillgängliga förhindras att etablerade nätverk som kanske är könshomogena premierar sina egna. Det är därför tillsättningen av offentliga ledningspositioner och utnämningsspolitik sker med öppna förfaranden där man tillämpar annonsering, upprättat kravprofil och dokumenterar tjänstetillsättningen. Det var också vägledande för alliansregeringen när man med Mats Odell som kommun- och finansmarknadsminister förändrade rekryteringen av myndighetschefer från en sluten utnämningssprocess till ett mer öppet rekryteringsförfarande.

Frihet för alla i Sverige

På senare tid har kvinnor i förorter vittnat om att deras liv begränsas av fundamentalister. Män – det är i allmänhet män – tar sig rätten att ha åsikter om hur kvinnor klär sig, vad de gör och hur de lever sina liv.

Hederskultur och förtryck är inte förenligt med ett fritt och demokratiskt samhälle. Kvinnor och män som hålls tillbaka och kontrolleras i hederns namn kan inte leva sina liv och förverkliga sina drömmar och nå sin fulla potential.

Hedersrelaterade brott utgör grova kränkningar av mänskliga rättigheter och brott mot internationell lagstiftning (FN:s kvinnokonvention). Förekomsten av dessa brott hamnar ofta utanför brottsstatistiken och mörkertalet är utbrett.

Förutom hot och misshandel blir personer kontrollerade och kränkta på andra sätt, av gärningsmännen men även av andra personer i sin närhet.

Förtrycket kan innebära att de inte tillåts träffa vem de vill, inte klä sig eller sminka sig som de vill. Inom hedersproblematiken ryms även att flickor och pojkar gifts bort mot sin vilja, trakasseras och utsätts för våld eller könsstympning.

Situationen för flickor och unga kvinnor som hotas och kontrolleras av sina anhöriga behöver särskilt uppmärksammas och beivras av samhället. Det behövs större resurser för skyddade boenden så att de flickor och unga kvinnor som är i behov kan få tillgång till det omgående. Det behövs också en större kunskap om de allvarliga inskränkningarna som hedersrelaterade strukturer innebär för i synnerhet kvinnors frihet.

Det är angeläget att samhällets olika institutioner motverkar uttryck för hederskultur. Det finns modeller för att arbeta konkret med detta utan att utsätta flickan, som det oftast rör sig om, för ökat hot. Exempel på det är Kruton som är en stödverksamhet och boende för tjejer utsatta för hedersrelaterat våld, och som är verksamma i Stockholm.

Särskild lagstiftning mot hedersbrott

Idag saknas en särskild lagstiftning mot hedersbrott. Detta innebär att brottsoffer – allt som oftast en kvinna, ibland även män eller hbt-personer – försvinner i brottsstatistiken och att samhället saknar en heltäckande uppfattning om problemets omfattning.

Kristdemokraterna vill sätta hedersbrott under en särskild brottsrubricering. Det skulle på ett bättre sätt än idag betona allvaret i hedersbrotten, öka den avskräckande effekten för den skyldige och innebära en möjlighet till högre skadeståndsanspråk.

Därmed skulle det bli lättare för polisen att arbeta förebyggande då brottet skulle tas på större allvar och lagstiftningen skulle med en särskild brottsrubricering ha en avskräckande effekt. En lagstiftning om hedersbrott skulle även förbättra

förutsättningarna att straffa fler personer än en. Motivet till hedersbrott särskiljer sig från andra brott på det sättet att många oftast är involverade i brottet, ofta har även brottet pågått under en längre tid. Friheten kringskärs inte vid enstaka tillfällen utan kontinuerligt.

Forced Marriage Unit

Det behövs en verksamhet som kan arbeta långsiktigt och med stöd av lagstiftning inneha operativa befogenheter till skydd för hedersoffer, en Forced Marriage Unit. Sedan 2013 har Länsstyrelsen i Östergötland haft ett uppdrag som nationellt kompetensteam i hedersfrågor. När nationella kompetensteamet i början av 2016 presenterade sin slutrapport föreslogs att verksamheten permanentas med hänvisning till att länder som Norge och Storbritannien har liknande verksamheter som är permanenta.

Både den norska och den brittiska verksamheten beskrivs som mer verksamhets- och departementsöverskridande, vilket uppfattas som viktigt. Vidare har de ett mer aktivt arbete när det gäller utlandsärenden. Enligt uppgift har det norska teamet inte större möjlighet att agera utomlands än det svenska, men det har ett välutvecklat system för att hantera sådana ärenden, bl.a. har särskilda rådgivare i frågor om tvångsäktenskap och könsstympning placerats vid ett antal norska utlandsmyndigheter. Länsstyrelsen i Östergötlands upplevelse är att handlingsutrymme, rutiner, resurser och upparbetad samverkan kring transnationella ärenden ofta saknas inom myndigheter i Sverige. Erfarenheten är också att detta saknas även vid svenska utlandsmyndigheter. Samtidigt betonar man från det svenska kompetensteamets sida att det är arbetet med att skydda barn och unga i Sverige som måste prioriteras då det är där problemet uppstår, dvs. innan ett eventuellt bortförande.

I Storbritannien finns ett nationellt kompetensteam, Forced Marriage Unit (FMU) som har kommit till på initiativ från Storbritanniens Foreign and Commonwealth Office och the Home Office. De hanterar ca 400 ärenden per år och i flera av dessa fall har unga flickor förts utomlands för att giftas bort. FMU assisterar och skyddar de offer som förts utomlands även om de har dubbelt medborgarskap. FMU har inrättats i syfte att få hem bortförda barn. Enheten fungerar både i Storbritannien och utomlands och syftar till att stärka möjligheterna att få hem flickorna. Det finns en hjälplinje som är bemannad dygnet runt. Där ger man råd och stöd till offer för tvångsäktenskap samt till yrkesverksamma som arbetar med ärenden. Biståndet varierar från enkla säkerhetsanvisningar till att förhindra flickans tilltänkta makes flytt till Storbritannien och i extrema fall, rädda offer som hålls mot sin vilja utomlands. Det arbete de gör i Storbritannien skulle kunna stå som modell för liknande arbete även i Sverige. Enheten kan utfärda ett dokument kallat "Forced Marriage Protection Order" som gör rättsliga åtgärder möjliga mot en förälder som inte inom en viss tid (ofta 48 timmar) återför flickan/pojken, eller kan påvisa var han eller hon finns. Det kan innebära häktning och i förlängningen fängelse i upp till sju år, om barnet inte återförs. Det gör det svårt för en familj att dölja att deras dotter är bortförd och skylla på att hon är på semester. Men framförallt har detta en stark preventiv effekt. Sedan 2008 har nästan 900 sådana dokument utfärdats.

För att uppnå en verksamhet som kan arbeta långsiktigt och med stöd av lagstiftning behöver det nationella kompetensteamet permanentas med befogenheter liknande det brittiska Forced Marriage Unit. Enligt de beräkningar som det nationella kompetensteamet gjort för en översiktlig årsbudget baserad på tio årsarbetskrafter från Länsstyrelsen i Östergötland skulle kostnaden för en sådan verksamhet uppgå till drygt

14 miljoner kronor. En sådan verksamhet skulle behöva operera från en myndighet direkt under polisen. Kristdemokraterna föreslår därför att en enhet enligt brittisk modell inrättas i utgiftsområdesmotion 4 Rättsväsende under Polismyndigheten för uppförande av en sådan enhet. Lämpligt kunde vara att förlägga enheten hos polisens Nationella operativa avdelning (NOA).

Könsstympling

Kvinnlig könsstympling är en livsfarlig sedvänja som ger flickor men för livet. Fler än två miljoner flickor i åldrarna 4–11 år könsstympas varje år världen över, enligt Unicef.

Socialstyrelsen uppskattar att närmare 38 000 flickor och kvinnor i Sverige kan ha varit utsatta för någon typ av könsstympling, varav cirka 7 000 är flickor under 18 år. Härtill har man uppskattat att antalet flickor som riskerar att utsättas för könsstympling uppgår till omkring 19 000.

Det är oacceptabelt att den lagskärpning som riksdagen beslutade om för flera år sedan ännu inte har fått genomslag vad gäller att förbättra situationen för de flickor som lever under hot om att utsättas för könsstympling.

Trots att det är förbjudet i Sverige och att Sverige inte har några regler om dubbel straffbarhet vad gäller kvinnlig könsstympling, förekommer det alltså att svenska flickor stympas och att ingen straffas för brottet.

För att undvika att svenska flickor utsätts för könsstympling anser vi kristdemokrater att vi behöver pröva att enligt fransk modell införa ett hälsointyg. Hälsointyget, eller skyddsbrevet om man så vill, ska kunna tas med till hemlandet vid resa, och ska tydligt visa att könsstympling är förbjudet enligt svensk lag.

Intyget ska också visa att föräldrarna har ansvaret för flickan och således kan dömas enligt svensk lag även om könsstympling sker i annat land än Sverige. Med vetskap om detta är slakten mindre benägen att trycka på för könsstympling om föräldrarna görs till brottslingar i Sverige. Intyget bör sedan kunna utfärdas av barnavårdscentralen för barn upp till sex års ålder och därefter av skolhälsovården.

Lika möjligheter till försörjning och arbete

Svenska kvinnors förvärvsfrekvens ligger bland de högsta i världen. Trots detta har vi en från europeiskt perspektiv mycket könssegregerad arbetsmarknad. Enligt rapporten Under luppen (Arbetsmiljöverket 2013) har Sverige Västeuropas näst mest segregerade arbetsmarknad. Kommuner och landsting har i huvudsak varit kvinnornas arbetsmarknad där många kvinnor gör ovärderliga insatser inom vård, skola och omsorg. Historien i den offentliga sektorn är dock kantad av sämre möjligheter till karriär och löneutveckling där arbetstagaren saknar möjlighet att låta arbetsgivare konkurrera om deras arbetskraft.

Under de år som alliansregeringen regerade möjliggjordes en rad reformer som bidrog till att bryta det förhärskande arbetsgivarmonopolet, förbättra utvecklingsmöjligheterna och tryggheten i traditionellt kvinnodominerade yrkeskategorier. Införandet av lagen om valfrietssystem (LOV) som verktyg för kommuner och landsting att konkurrenspröva verksamhet genom att överlåta valet av utförare till brukaren inom funktionshinder- och äldreomsorg samt hälso- och sjukvårdstjänster, har spelat en viktig roll för att frigöra kvinnors kompetens.

Svenskt Näringsliv konstaterar i en utvärdering 2011 att mediantillväxten av antalet företagsamma kvinnor inom vård och omsorg i kommuner som infört LOV (lagen om

valfrihetssystem) uppgick till 3,8 procent medan den låg stilla i övriga kommuner. Värde av att släppa in flera aktörer som bryter arbetsgivarmonopolet i de kvinnodominerade yrkena bör inte underskattas. Det växande antalet privata vårdföretag främjar också den ökade representationen av företagsledare som är kvinnor.

En annan, traditionellt sett, kvinnodominerad sektor som länge präglats av många otrygga anställningsförhållanden är hushållsnära tjänster. Genom avdraget för hushållsnära tjänster (RUT) har en dynamisk tjänstesektor öppnats som kraftigt stimulerat kvinnors företagande men också gett förbättrade arbetsvillkor och lönekonkurrens för dess arbetstagare.

I sammanhanget är det beklagligt att den nuvarande regeringen på flera sätt agerar för att beskära och åderlåta de arbetsmarknadssektorer där kvinnor på senare år fått se en tillväxt och förbättring av sina arbetsvillkor. Under valrörelsen talade Stefan Löfven om en ”jobbstreaming”, där alla förslag skulle präglas av jobblinjen. Förslag som leder till färre jobb skulle med ”jobbstreaming” inte läggas fram. Agerandet för att kväva välfärdsföretagares vinstmöjligheter och stympningen av RUT-avdragets omfattning står i stark kontrast till allt tal om ”jobbstreaming”. RUT-sektorn, liksom andra tjänstebaserade branscher, präglas av låga trösklar och en potential för tillväxt och innovation. Regeringen bör därför främja denna sektor genom att utöka omfattningen av skatteavdraget till att omfatta fler tjänster. Kristdemokraterna anför i utgiftsområdesmotioner om flera områden där RUT-avdraget kan utökas, såsom tvättrelaterade tjänster, servicetjänster i hemmet och nattvak/personlig omsorg. Kristdemokraterna vill också satsa på vårdserviceteam i vården. Teamen avlastar vårdpersonalen från de arbetsuppgifter som är viktiga för att omvårdnad ska fungera men som inte kräver en längre vårdutbildning – så kallad vårdnära service.

Den av regeringen initierade Välfärdsutredningen under Ilmar Reepalu med förslaget om ett vinsttak för företag som verkar i välfärdssektorn, skulle innebära ett förstatligande av en sektor som utmärks av kvinnors företagande. Som beställare av välfärd bör högsta möjliga kvalitet vara målsättningen, inte den jakt på vinster och företagandets förutsättningar som regeringen nu hänger sig åt.

Kvinnors företagande har under ett flertal år gått i en starkt positiv trend parallellt med att alliansregeringen genomfört reformer som frigjort tidigare reglerade sektorer för företagande. Tillväxtverket konstaterade att andelen företag som drivs av kvinnor ökat med 34 procent mellan 2006 och 2012. Svenskt Näringsliv konstaterar 2015 att kvinnor som leder företag ökat från 5,9 procent till 7,5 procent under en tioårsperiod. Det är därför oroande att det nu går att konstatera ett negativt trendbrott som sammanfaller med den nya regeringens inskränkningar för de tidigare så expansiva branscherna. The Global Entrepreneurship Monitor (GEM) är världens mest extensiva studie i entreprenörskap med internationella jämförelser utifrån 200 000 respondenter i 73 länder. I GEM:s definition av entreprenörskap sjönk den svenska andelen från 8,2 procent 2013 till 6,7 procent 2014, vilket fick Sverige att rasa från plats 10 till 18 bland de 29 jämförbara länder som karaktäriseras som innovationsdrivna. Sverige landade på plats 16 året därefter vilket kan indikera början på en återhämtning eller att kvinnors företagande parkerat på en lägre nivå.

Tappet i svenskt entreprenörskap drivs främst av ett kraftigt fall i andelen entreprenörer bland kvinnor. Närmare 40 procent färre kvinnor var entreprenörer 2014 jämfört med året dessförinnan. För att inte helt förlora de framsteg som gjorts för kvinnors arbetsvillkor och företagande bör även dagens regering överväga en politik vars reformer främjar ett fritt och vitt företagande.

Ambassadörer för kvinnors företagande

Genom alliansregeringens försorg gavs Tillväxtverket 2007 i uppdrag att utse ambassadörer för kvinnors företagande. Projektet skulle bidra till att synliggöra kvinnors företagande och bredda bilden av företagande. Ett särskilt fokus under programperioden var kvinnor som driver innovativa företag i tjänstesektorn. Under den första omgången valdes cirka 800 kvinnor ut som ambassadörer vilka utan ersättning mötte strax över 130 000 personer under perioden 2011–2014. Den nuvarande regeringen valde att inte förlänga uppdraget vilket därmed avslutades årsskiftet 2014/15. Kristdemokraterna anser beslutet att avsluta projektet beklagligt och förordar att Tillväxtverket ges medel att starta upp nätverket igen med 25 miljoner fördelat på perioden 2017–2021 för ändamålet.

Arbetstid

Kristdemokraterna anser att arbetstiden måste betraktas ur ett livscykelperspektiv och ta hänsyn till de olika behov olika människor har i olika skeden av livet. Som 20-åring har man andra önskemål om arbetstidens omfattning och förläggning än när man är 35 eller 60 år. Arbetslivet måste vara förenligt med att vara förälder, odla ett intresse, vara aktiv i föreningsliv, driva eget företag vid sidan om en anställning och så vidare. Därför bör arbetstiden kunna variera under olika tider i livet.

En annan viktig grundsten är att skapa möjlighet för ett långvarigt deltagande i arbetslivet. Kristdemokraterna avvisar en generell arbetstidsförkortning. Den ekonomiska välfärdsförlust det skulle innebära om alla samtidigt skulle korta sin arbetstid skulle slå hårt mot företagen såväl som den enskilde.

Kvinnor arbetar deltid i betydligt högre utsträckning än män. Från att 45 procent av kvinnorna arbetade deltid 1987 har andelen minskat till 30 procent parallellt med att män som jobbar deltid gått från 6 procent till 11 procent under samma period (Pensionsfällan, Alecta). Trots de positiva förändringarna innebär deltidsfällan försämrade försörjningsvillkor och urholkade pensioner. Flest deltidstjänster finns inom offentlig sektor, hotell- och restaurang samt handel, branscher som alla är utpräglat kvinnodominerade. Bland fackförbundet Kommunals medlemmar arbetar nästan 60 procent deltid. Trots att det i vissa branscher råder stor arbetskraftsbrist kvarstår problemet med de deltidsarbetande som vill ha högre sysselsättningsgrad. Under 2012 uppgav mer än var sjätte deltidsarbetande person att de ville och kunde arbeta mer. 2012 handlade det om 193 000 personer eller 4,1 procent av alla sysselsatta (SCB). En vanlig orsak är att deltidsarbetande inte klarar den egna försörjningen. Det är viktigt att de som så önskar får möjlighet att gå upp i anställningsgrad och att nya tjänster som inrättas blir heltidstjänster.

Kristdemokraterna menar att offentlig sektor, det vill säga den politiskt styrda sektorn, har ett stort ansvar att tillskapa heltidstjänster. Offentliga sektorn bör också styra undan schemaläggande som innebär delade turer, där en vårdanställd jobbar i princip sju dagar i veckan, med sin ledighet spridd på några timmar på för- eller eftermiddagen istället för att få ordentliga kvällar och helger. Att gå fram med lagstiftning kan däremot skapa strukturella problem om den införs generellt inom alla sektorer. Detta är en fråga som bör kunna lösas lokalt inom kommuner och landsting/regioner.

Samtidigt som det är mycket viktigt att deltidsarbetande som vill arbeta heltid ges den möjligheten, är det lika viktigt, att den som vill gå ner i tjänstgöringsgrad av olika

skäl bereds möjlighet till detta. Önskemålen ser olika ut i olika skeden av livet och bör tillgodose i största möjliga utsträckning för att människor skall ha fungerande liv. Med en politik där mer av lönen kan behållas efter skatt ökar människors möjlighet att göra egna val. När till exempel någon väger stressen att prestera på arbetet, tjäna pensionspoäng och heltidsnorm mot möjligheten till större närvaro med uppväxande barn underlättas friheten att välja av en större disponibel inkomst. För att detta val ska göras under frihet är ett sänkt skattetryck eftersträvansvärt.

Lika lön för lika arbete

En könssegregerad arbetsmarknad utgör huvudanledningen till det lönegap som kan observeras mellan kvinnor och män. Politikens uppgift är inte att fösa män och kvinnor in i yrken de inte själva skulle välja. Men dörrarna till alla yrkeskategorier måste stå öppna och tillgängliga, oavsett könet på den som väljer yrke. Därför är det oroande att regeringen återkommande talar om att införa vinstbegränsningar för privata företag som verkar i välfärdssektorn, en kvinnodominerad arbetsmarknadssektor. När arbetsgivare tillmäter kvinnliga arbetstagare ett mindre värde enbart på grund av deras kön är det diskriminering; det är angeläget att sådana fall uppdagas och behandlas rättsligt.

Lönegapet

Inkomster av arbete fördelar sig olika mellan man och kvinna, skillnaderna tycks öka ju längre tid man arbetat. Om man helt bortser från faktorer som ålder, utbildningsnivå, sektor, näringsgren, företagsstorlek och tjänstgöringsomfattning, framträder ett lönegap på 10,8 procent mellan kvinnor och män. När kvinnors standardvägda lön mäts, det vill säga om hänsyn tas till skillnader i olika ålder, utbildning, arbetstid och yrkesval blir kvinnors lön i genomsnitt 95 procent av männens (2014, Medlingsinstitutet). Sedan varierar det oförklarliga lönegapet mellan olika arbetsmarknadssektorer med 8,1 procent för tjänstemän i privat sektor och 0,5 procent i kommunsektorn.

När Medlingsinstitutet granskar det statistiska underlaget för lönegapet med en regressionsanalys som tar hänsyn till ytterligare faktorer som ålder med en kontinuerlig variabel snarare än ett antal ålderskategorier, är det oförklarliga lönegapet 4,2 procent, det vi kallar lönediskriminering. Som förklarligt lönegap är yrkeskategori den i särklass viktigaste anledningen till varför kvinnors löner är lägre än mäns. Förändringstakten för lönegapet är långsam, även om det börjat minska under den tid alliansregeringen släppt fram flera av de traditionellt kvinnodominerade sektorerna ur arbetsgivarmonopol och osäkra anställningar. Koncentrationen av kvinnor till specifika yrken och arbetsplatser leder till ett utbudsöverskott som pressar ner deras löner. Detta synliggörs tydligt inom vård- och omsorgssektorn där den offentliga sektorn utgör den enda köparen. Att den offentliga sektorn under alliansregeringen i högre utsträckning konkurrerats ut har medfört att det tidigare arbetsgivarmonopolet inom vård- och omsorgssektorn luckrats upp. Under 2013 köpte kommunerna drygt 14 procent av den privata sektorn (Ekonomifakta). Bemanningföretagen har också bidragit till att förändra situationen något. Det är av största vikt att de offentliga monopolerna fortsätter brytas upp så att vård- och omsorgssektorn därigenom kan utvecklas bättre och så att anställda inom dessa yrken skall kunna välja mellan olika arbetsgivare.

Överutbildning

Undersökningar som Medlingsinstitutet gjort visar hur nyexaminerade kvinnor i genomsnitt får lägre lön än män. En undersökning av 33 högskole- och universitetsutbildningar visar att kvinnor i större utsträckning än män går utbildningar som leder till överutbildning vid den första anställningen. Som överutbildad räknas den som studerat minst ett år mer än genomsnittet av de anställda i det yrke man har.

Medlingsinstitutet finner flera tänkbara förklaringar till varför kvinnor är sämre matchade till yrken i förhållande till sin utbildning jämfört med män: utifrån kvinnors preferenser, att föredra närbelägna och mer flexibla jobb som då begränsar urvalet av jobb. En tänkbarhet är också att kvinnor i högre utsträckning än män är benägna att ta ett arbete med lägre kvalifikationskrav om alternativet är arbetslöshet.

Lönediskriminering

Vid sidan av dessa förklaringsmodeller resonerar också Medlingsinstitutet kring jobbdiskriminering där arbetsgivaren förmodar en högre frånvaro från kvinnor och därför erbjuder arbetsuppgifter där det skulle vara lättare att ta in en vikarie vid frånvaro; den typen av jobb innebär också en lägre lön. Dessa förmodanden bygger på fördomar vilka bör motverkas rättsligt för att främja en arbetsmarknad utan jobbdiskriminering.

Arbetsmiljö

Kvinnor har varit överrepresenterade bland de sjukskrivna och förtidspensionerade i snart 30 år och lämnar också arbetslivet tidigare än män. I ljuset av de nu ökande sjukskrivningarna är det angeläget att adressera riktade insatser gentemot kvinnors hälsa i arbetslivet. För att minska skillnaderna i sjukskrivning och förtida utträde ur arbetslivet är det angeläget att Arbetsmiljöverket fortsätter sitt särskilda arbete med kvinnors arbetsmiljö. Arbetet identifierar kvinnors högre risk för belastningsskador utifrån en könssegrerad arbetsmarknad. Med de insikter som finns om kvinnors ohälsa bör myndigheten utveckla verktyg för arbetsgivare att kartlägga om och hur kvinnor och män exponeras i olika grad på arbetsplatsen som riskfaktor för sjukskrivning.

Lika möjligheter i skolan

Det går inte lika bra för pojkar som det gör för flickor i skolan. I Pisastudien för 2015 framträder markanta könsskillnader som ökar mer i Sverige än vad de gör i OECD generellt. Pojkar presterar sämre i skolan och ägnar mindre tid åt läxor än jämnåriga flickor. Särskilt dåligt presterar pojkar i läsförståelse, men även i matematik presterar flickor bättre i undersökningen. Vid analysen av Pisastudien i relation till andra studier konstateras att många pojkar förefaller inte känna sig hemma i dagens skolkultur. Pojkarnas sämre prestationer är ett jämställdhetsproblem och ett framtida samhällsproblem som behöver adresseras. Lösningar i form av en ökat medvetenhet hos lärarkåren, ett bättre individuellt perspektiv för varje elev och smidigare övergångar mellan grundskola, högre utbildning och arbetsliv framhålls i rapporten från OECD. Att skolan är en lugn miljö präglad av ordning måste också betecknas som en grundförutsättning.

Det går också att konstatera betydelsen av mer idrott i skolan. Forskning i det så kallade Bunkefloprojektet², har kunnat konstatera tydligt förbättrade resultat för pojkar med utökade idrottstimmar.

Svenska elever har mindre schemalagd idrott än eleverna i många andra europeiska länder. Det borde inte vara upp till varje skola att göra ett val om att ha mer eller mindre idrott. Vi föreslår att antalet utökas från 500 idrottstimmar till 700 i grundskolan och att det preciseras hur fördelningen ska se ut mellan årskurserna. Samtidigt minskas timmarna för elevens val. Målet på sikt är att det ska vara idrott med fysisk aktivitet på schemat varje dag.

Anhörigvård

Hemarbete måste få ett meritvärde på arbetsmarknaden. En speciell form av arbete i hemmet är anhörigvård. Mer än 90 000 kvinnor och drygt 50 000 män har minskat sin arbetstid eller lämnat sitt arbete på grund av att de vårdar t ex en förälder. 42 procent av både kvinnor och män i åldrarna 45–66 år ger anhörigomsorg minst en gång i månaden. På flera punkter är dock kvinnor mer påverkade än män. Närmare var tredje kvinna som ger omsorg minst en gång i månaden jämfört med var sjätte man uppger att omsorgsansvaret har lett till svårigheter att fokusera på arbetet, och mer än hälften av kvinnorna mot en knapp tredjedel av männen upplever att omsorgsgivandet är psykiskt påfrestande³. Detta arbete kan också ske i annans hem. Det ofta mycket krävande arbetet genererar inga pensionspoäng eller värderas som meritgrund. Kristdemokraterna anser att detta måste förändras. En välutbyggd äldreomsorg lindrar de konsekvenser för förvärvsarbetet och ekonomi som idag drabbar anhörigvårdare. Att vilja verka för sina anhörigas bästa kommer dock ingen kommunal äldreomsorg kunna ersätta. Däremot kan anhörigvården mötas med ett större erkännande än vad det gör idag med bättre möjligheter till avlastning tillgängligt genom RUT-avdrag som Kristdemokraterna föreslår under utgiftsområdesmotion 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Familjehem

Uppdraget som familjehem och fosterförälder måste godkännas som ett arbete med rätt till social, ekonomisk och rättslig trygghet. Kammarrätten i Göteborg fastställde med målet 2457-04 att en kvinna med jourfamiljehem kunde tillgodoräkna sig tiden som arbetsvillkor för bedömning av a-kassa. Alliansregeringen förändrade också med proposition 2009/10:49 möjligheterna för personer med uppdrag som familje- eller jourhem att under vissa förutsättningar ges rätt till överhoppningsbar tid vid bestämmande av ramtid. Kristdemokraterna anser att familjehemmen utför en mycket viktig uppgift och att uppgiften som fosterförälder bör betraktas som förvärvsarbete i fler avseenden än vad som nu avses.

² Bunkefloprojektet. <https://www.mah.se/Nyheter/Nyheter-2012/Mer-idrott-i-skolan-ger-bättre-betyg/>.

³ Szebehely M (2014) Anhörigomsorg, förvärvsarbete och försörjning. I: Boye K & Neremo M, red. Lönsamt arbete – familjeansvarets fördelning och konsekvenser. Forskningsrapport för Delegationen för Jämställdhet i arbetslivet, SOU 2014:28. Stockholm: Fritzes.

Lagstiftning mot sexistisk reklam

Ända sedan 1970-talet har könsdiskriminerande reklam funnits på den politiska dagordningen i Norden. Under denna tid införde samtliga nordiska länder förutom Sverige regleringar på området. I januari 2008 presenterades betänkandet Könsdiskriminerande reklam – kränkande utformning av kommersiella meddelanden (SOU 2008:5). Utredningen föreslog att en lag mot könsdiskriminerande reklam skulle träda i kraft 2009. Sedan dess har ingenting hänt.

Inom såväl FN som EU råder enighet om att könsdiskriminerande reklam är ett hinder för att säkerställa kvinnors rättigheter och jämställdhet. Sverige har dessutom genom undertecknandet av handlingsplanen från Peking 1995 förbundit sig till att genom exempelvis lagstiftning motverka könsdiskriminerande reklam med stereotypa och kränkande framställningar.

Det är tydligt att det nuvarande systemet med näringslivets egen institution, Reklamombudsmannen (RO), som självreglerande instans inte är tillräckligt. Även när RO påtalar att reklamframställningar är könsdiskriminerande kan den inte styra vare sig med ekonomiska sanktioner eller med krav på att avbryta reklamkampanjerna. Inget tyder heller på att könsdiskriminerande reklam har minskat sedan RO inrättades.

Ett argument som ofta används mot införandet av en lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam är att det skulle gå emot yttrandefriheten. Detta argument är inte hållbart eftersom det i tryckfrihetsförordningen (TF) och yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) finns detaljerade bestämmelser om yttrandefriheten i reklam. Yttrandefriheten är inte absolut utan kan begränsas genom lag i särskilda fall. Utredningen från 2008 konstaterade att vare sig TF eller YGL är till för att skydda näringsidkares kommersiella intressen. En lag mot könsdiskriminerande reklam skulle alltså inte innebära omotiverade inskränkningar i tryck- och yttrandefriheten. Följaktligen skulle inte heller införandet av en lag mot sexistisk reklam, som av somliga hävdas, innebära att grundlagen om tryck- och yttrandefriheten skulle behöva ändras. Detta eftersom sexistisk reklam inte är åsiktsyttranden utan kommersiella meddelanden vilket alltså inte skyddas av grundlagen.

Utifrån denna bakgrund kan det konstateras att det är hög tid för Sverige att instifta en lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam då detta är nödvändigt för att kunna säkerställa kvinnors rättigheter och jämställdhet.

Lagstiftningen ska

- innehålla en tydlig definition av könsdiskriminerande reklam
- innebära sanktioner och att företag ska kunna tvingas dra tillbaka sina reklamer
- vara kopplad till en myndighet med tillsynsansvar.

Våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor

Mäns våld mot kvinnor, i nära relationer och i övriga situationer, är det yttersta uttrycket för bristen på jämställdhet i ett samhälle. Det är helt oacceptabelt att någon ska behöva leva med risken att utsättas för våld.

Vi vill stärka stödet till kvinno- och mansjourerna och öka resurserna till utbildning kring våld i nära relationer och hedersrelaterat våld bland personal inom stat, kommun och landsting. Kristdemokraterna avsätter, liksom regeringen, 100 miljoner till lokala tjej- och kvinnojourer. Två av de miljonerna var avsatta för att stödja de organisationer som arbetar för att utveckla brottsofferverksamhet riktad till homosexuella, bisexuella och

transpersoner som utsatts för våld i en nära relation. Stödet fortsätter på samma sätt till och med 2019.

Psykiskt, fysiskt och sexuellt våld kan under inga omständigheter accepteras eller ursäktas. Sexuellt våld bidrar till ojämställdhet mellan kvinnor och män i samhället i stort, inte bara i den nära relationen. Var fjärde kvinna är rädd när hon är ensam ute på kvällen. Var tionde kvinna går inte ens ut i sitt eget bostadsområde på kvällarna. Det är framför allt äldre kvinnor som är oroliga för att utsättas för brott. Och även om andelen otrygga kvinnor minskar, är skillnaderna mellan hur män och kvinnor känner stor.

Under 2014 anmäldes enligt Brottsförebyggande rådet 20 300 sexualbrott, varav 6 700 rubricerades som våldtäkt. Ungefär hälften av alla personer som utsatts för sexualbrott har blivit det mer än en gång. En våldtäkt kan skada en person allvarligt fysiskt men framförallt det psykiska lidandet är allvarligt. Många upplever rättsprocesserna i dessa mål som en ytterligare kränkning. En samtyckeslagstiftning har länge diskuterats och alliansregeringen tillsatte en utredning under 2014 som förväntas presentera sina slutsatser under 2016. Syftet med ett lagförslag är att lagen förändras så att ett krav på samtycke införs vid sexuella handlingar. Det ska inte vara lagligt att utföra sexuella handlingar med någon som inte själv vill det.

Så mycket som var tredje äldre kvinna är orolig och otrygg, jämfört med endast 1 procent av männen (Brå). Rädslan för att bli utsatt inskränker flickors och kvinnors livsutrymme. Hur det offentliga rummet fysiskt är planerat i fråga om belysning, arkitektur spelar roll för känslan trygghet, vilken synlighet polisen har i gaturummet och hur tillgänglig ordningsmakten är när den tillkallas spelar också en stor roll. Förutom att skydda och bistå dem som utsätts måste samhället konfrontera de bakomliggande värderingar och attityder som bidrar till våldsutövandet.

Stöd till brottsoffer

Enligt Brå (Brott i nära relationer, 2014) är det ungefär lika stor andel kvinnor som män (7,0 respektive 6,7 procent) som uppger att de under 2012 blev utsatta för någon typ av psykiskt eller fysiskt våld av en aktuell eller tidigare partner minst en gång. Däremot är det vanligare att kvinnor uppger att de blev utsatta upprepade gånger. Det är också betydligt vanligare att kvinnor blir utsatta för grov misshandel som leder till behov av sjukvård.

Ett tidigt och tydligt brottsofferstöd är viktigt för att den som befinner sig i utsatthet ska förmå sig att gå igenom rättsprocessen och för en ökad chans att förebygga upprepat våld. I samband med våld i nära relationer är det angeläget att polisen alltid utreder behovet av besöksförbud och andra personskyddsåtgärder. Socialtjänsten bör också särskilt uppmärksamma barn som bevittnar våld mot närstående och då utreda frågor kring vårdnad och umgänge.

Att erbjuda även våldsutövaren stöd och insatser att förändra sitt beteende är en viktig del i arbetet med att förebygga och motverka våld i nära relationer.

Vi behöver dock gå vidare och införa en nollvision mot våld mot kvinnor för hela samhället. I den utredning som tillsattes av alliansregeringen i februari 2014 och presenterades under sommaren 2015 belystes stora lokala och regionala skillnader i arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Utredningen efterlyste också större fokus på våldets orsaker och förebyggande åtgärder. Med utredningen följde en strategi för perioden 2016–2025 utifrån åtta långsiktiga mål och regelbundna uppföljningar.

Kompetens om våld- och sexualbrott mot kvinnor måste öka inom samtliga myndigheter. Samarbetet mellan rättsväsendet och berörda myndigheter behöver intensifieras och utvecklas och handläggningen bli effektivare. Utbildning av polis, åklagare och domare behöver öka och kunskaperna om orsakerna till våldsbrott mot kvinnor och om hur våldet påverkar offret ska vara ett prioriterat område. Landets kvinnojourer och mansjourer ska ses som en stor tillgång och resurs.

Det senaste året har vi kunnat läsa om sexuella övergrepp i Köln, Kalmar och andra platser på nyårsafton och på festivaler. Sexualbrott är ingen ny företeelse. Män i Sverige har angripit och utnyttjat kvinnor i publiksamlingar, på fester och på skolor och arbetsplatser. Det som framkommit nu är att män, huvudsakligen från Mellanöstern, Nordafrika och Afghanistan, vid flera tillfällen organiserat sig i grupper för att angripa kvinnor sexuellt och på andra sätt. Det är ett nytt sorts hot mot kvinnor som vi måste reagera kraftfullt mot.

Samhällets reaktion mot sexualbrott måste vara entydig och kraftfull. Straffen för samtliga förövare, såväl svenskar som invandrare, måste skärpas. Personer som söker asyl i Sverige bör vid sexualbrott få avslag på asylansökan och snabb avvisning ur landet. För personer med uppehållstillstånd bör utvisning också bli en betydligt vanligare rättsverkan. Om utvisning inte går att verkställa, exempelvis för att det inte finns något mottagande land, ska utvisningsbeslutet kunna genomföras när verkställighetshindren inte längre finns.

Staten ska inte se hårdare på brott utförda av utländska medborgare jämfört med svenska medborgare som begått samma brott men konsekvenserna kan bli olika. Svenskt rättsväsende kan aldrig döma en svensk medborgare till utvisning. Den som döms måste avtjäna sitt straff i Sverige och sedermera förhoppningsvis hitta en väg tillbaka till ett hederligt liv i vårt samhälle. Svenska sexualförbrytare är vårt samhälles ansvar.

Människor som söker skydd i vårt land, som välkomnats hit och får ta del av våra resurser för sitt uppehälle, ska veta att även om kvinnor i Sverige klär sig på annat sätt, rör sig i samhället utan manligt sällskap, går på konserter och kanske dricker alkohol, så är de inte legitima mål för sexuella angrepp.

Den undfallenhet som upplevs från samhällets sida i fråga om sexualbrott i den nya organiserade form som vi nu sett riskerar att begränsa kvinnors liv i Sverige. Det är en helt oacceptabel utveckling. I förlängningen riskerar det även att undergräva stödet för flyktingpolitiken och leda till ökade motsättningar i samhället. Det vill vi motverka och därför föreslår vi nu skärpta straff för sexualbrott. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Kränkningar på internet

Internet har också blivit en ny arena för hat, hot och kränkningar, som sprids på bloggar och andra forum. Genom sociala medier kan bilder och information enkelt delas. Det innebär att kränkningar och hot kan få en stor spridning. Uppgifter och bilder på internet är enkelt sökbara och kan finnas kvar i all framtid. Att bli uthängd på nätet kan innebära en stor psykisk påfrestning för den som utsätts. Kränkningarna kan ske i ett sammanhang av trakasserier som pågår även utanför internet. Det kan handla om förföljelse från en tidigare partner. Det händer exempelvis att intima bilder eller videor sprids utan samtycke från den som stått framför kameran.

Både 2012 och 2014 gjordes lagändringar som skulle göra det lättare att spåra och åtala anonyma nätmobbare. Under sommaren 2014 medverkade vi till att ge lagmannen Gudrun Antemar i uppdrag att utreda hur lagstiftningen om bland annat olaga hot och

ofredande kan moderniseras. Dagens lagstiftning är föråldrad och fränsprungen av den tekniska utvecklingen. För att stoppa spridningen av det anonyma hatet överväger utredaren att göra sajter som Facebook och Ask.fm ansvariga för kränkningar som sprids utan att tas bort. Kristdemokraterna förordar detta ansvar då det skulle bidra till ett självsanerande ansvarstagande hos sajterna.

Polis, åklagare och trygghetspaket

Det är av största vikt att åtgärder vidtas som dels förebygger våldet, dels säkerställer den misshandlade kvinnans trygghet och säkerhet. För att detta ska kunna uppnås måste samarbetet mellan berörda myndigheter fördjupas och handläggningen bli effektivare. Välutbildade poliser med kunskaper om orsakerna till våldsbrott och om hur våldet påverkar offret kan positivt bidra till kvinnans fortsatta agerande och hennes möjligheter att bli av med det ständiga hotet om misshandel. Både polis och åklagare kan fortfarande göra mer i arbetet med att bekämpa våldet mot kvinnor. Hela rättskedjan måste arbeta snabbare och effektivare.

Vikten av dokumentering och bevissäkring är stor. Det ska finnas tillgång till en videokamera i varje polisbil för dokumentering av misshandelsskador och brottsplatser. Hotade kvinnor ska, utan väntetid, erbjudas trygghetspaket och larm. Hotade kvinnor kan även erbjudas rätten att bära och använda pepparsprej.

Vårt ansvar för kvinnor utanför Sverige

Diskriminering av kvinnor i utvecklingsländerna innebär att de trots att de i genomsnitt arbetar fler timmar om dygnet får lägre lön, är mindre läs- och skrivkunniga samt har ett lägre energiintag i förhållande till sin kroppsvikt i jämförelse med männen. Då det oftast är flickorna som prioriteras bort när föräldrar ska bekosta barnens utbildning, tenderar de att bli kvar i tungt jordbruksarbete.

När bistånd i ökad omfattning riktas till kvinnor i mottagarländerna skapar deras direkta deltagande och inflytande ett djupare, bredare och stabilare folkstyre. Bistånd riktat till kvinnor gagnar i allmänhet även barn och effekten är därför tvåfaldig. Det finns ett flertal exempel på att kvinnor bidrar direkt till en effektivare utveckling på flera olika plan. Det är viktigt att ett genderperspektiv finns på biståndet, så att hänsyn tas till både kvinnors och mäns behov.

Kristdemokraterna anser att jämställdhetsfrågor är avgörande för att uppnå effektiv och hållbar utveckling i utvecklingsländerna. Uppskattningar från USA:s motsvarighet till Sida, Usaid, gör gällande att om 10 procent fler flickor gick i skolan skulle världens samlade bruttonationalprodukt (BNP) öka med i genomsnitt 3 procent.

Kristdemokraterna förordar att svenska biståndsmedel prioriterar jämställdhetsfrämjande insatser.

Sverige ska fortsätta att arbeta för att stärka genomförandet av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet. I länder som genomgår eller genomgått krig och katastrofer är kvinnor särskilt utsatta. I år är det 20 år sedan kvinnokonferensen i Beijing ägde rum och 15 år sedan FN:s säkerhetsråd antog resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet. Sverige måste kräva att FN:s resolution 1325 med kraft aktualiseras för att se till att kvinnor får inflytande i fredsarbete och det planeringsarbete som görs efter ett fredsavtal. Kraftfulla åtgärder krävs också för att förhindra den stora omfattningen av sexuella övergrepp som pågår i olika konflikter runtom i världen.

Människohandel

Handeln med fattiga kvinnor och barn måste betecknas som en sexualiserad slavhandel. Sexköpsmarknaden som slavarna måste arbeta på bygger på den efterfrågan som är etablerad i Sverige och andra delar av världen. Enligt SVT-programmet Kalla faktas beräkningar från avsnittet som sändes den 3 nov. 2013 köper enbart i Stockholmsområdet cirka 250 000 personer sex på internet. Utbudet av prostituerade möter inte den stora efterfrågan, något som bidrar till att trafficking får förutsättningar att växa. Så kallad trafficking är en internationell handel med bland annat sexuellt utnyttjande i prostitution, bordellverksamhet och framställning av pornografi. Globalt sett förs mellan 600 000 och 800 000 människor över internationella gränser som ofrivilliga slavar, av dessa är 20 procent barn. När priset på en människa som slav jämförs 1809 till 2009 konstateras att en människa i dagens värde kostade 40 000 dollar. 2009 är priset för en slav 90 dollar. Trafficking är den tredje största internationella brottsverksamheten efter droger och vapensmuggling⁴. Rikskriminalpolisens beräkningar tyder på att mellan 400 och 600 kvinnor per år transporteras till Sverige för sexuell exploatering. Den utsatta situation romer befinner sig i gör dem särskilt utsatta för människohandel; det är angeläget att polisen bekämpar de kriminella ligor som utnyttjar dem.

Sedan 1999 är det i Sverige förbjudet att betala för en sexuell förbindelse. Denna sexköpslag har utvärderats och slutsatsen är att förbudet är viktigt för att förebygga och bekämpa såväl prostitution som människohandel. Förbudet fungerar också som en barriär mot människohandlare att etablera sig i Sverige. Poliser och socialarbetare uppger att Sverige anses vara ”en dålig marknad” i detta avseende. Därför ska Sverige verka för att andra länder kan ta efter vårt exempel.

Utredningen Ett starkt straffrättsligt skydd mot köp av sexuell tjänst och utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling, m.m. (SOU 2016:42) har undersökt om det finns behov av åtgärder för att säkerställa ett starkt straffrättsligt skydd mot köp av sexuell tjänst och köp av sexuell handling av barn. Utredningen har även utvärderat hur oaktsamhetskravet för gärningsmän beträffande brottsoffrets ålder tillämpas när ett sexualbrott begåtts mot ett barn (6 kap. 13 § brottsbalken). Regeringen följde sedan upp utredningen med skrivelse 2015/16:192 Handlingsplan 2016–2018 till skydd för barn mot människohandel, exploatering och sexuella övergrepp. Kristdemokraterna stödjer att regeringen fortsätter arbetet och välkomnar därför regeringens skrivelse. I skrivelsen ingår ett uppdrag till Barnombudsmannen att undersöka omständigheterna runt att ensamkommande barn försvinner. Uppdraget är angeläget. Kristdemokraterna har emellertid framfört i följdmotion 2016/17:67 av Andreas Carlson m.fl. (KD) behovet av ett förkortat uppdrag då situationen är brådskande, i motionen anförs också vikten av att upplysningar inhämtas från personal inom Polismyndigheten och socialtjänst, samt vikten av att säkerställa Polismyndighetens resurser för att prioritera arbetet mot människohandel och sexuella övergrepp. Kristdemokraterna ser mycket allvarligt på den förnedrande människohandel som pågår och anser att snara insatser bör ske på olika nivåer. Målet skall vara att skydda och hjälpa offren och samtidigt upptäcka och straffa förövarna. Vi kristdemokrater ställer oss bakom kravet att Sverige snarast ska tillämpa artikel 13 i Europarådets konvention och erbjuda offret en villkorlös reflektionsperiod av vila och återhämtning i minst 30 dagar. Under denna tid ska inte offret kunna utvisas. Sverige följer inte denna regel idag utan ställer ofta motkrav på vittnesmål eller

⁴ A profitable enterprise. <http://thecnnfreedomproject.blogs.cnn.com/2011/07/29/a-profitable-enterprise/>.

liknande. Sverige bör snarast följa Europarådets uppmaning om att införliva reflektionstiden i svensk lag.

Désirée Pethrus (KD)

Jakob Forssmed (KD)

Robert Halef (KD)

Caroline Szyber (KD)

Penilla Gunther (KD)

Aron Modig (KD)

Larry Söder (KD)